

Gmina Borkowo w 1901 roku

Poniższe informacje pochodzą z: „Przewodnika po Królestwie Polskim¹”

A) Część administracyjna².

Królestwo Polskie podzielone jest na 10 gubernij, a mianowicie: Warszawską, Kaliską, Kielecką, Lubelską, Łomżyńską, Piotrkowską, Płocką, Radomską, Siedlecką i Suwalską, z głównym miastem kraju Warszawą, która pod względem administracyjno-policijnym podzieloną została na 12 cyrkułów

Gubernia Płocka³, 7 powiatów:

1. Powiat Ciechanowski, (...)
2. Powiat Lipnowski, (...)
3. Powiat Mławski, (...)
4. Powiat Płocki, (...)
5. Powiat Przasnyski, (...)
6. Powiat Rypiński. Miasto Rypin (6040 mieszkańców), gminy: Chrostkowo, Czermin, Dobrzyń n/Dr., Dzierzna, Gujsk, Okalewo, Osiek, Płonne, Pręczki, Rogowo, Skrwilno, Sokołowo, Starorypin, Szczutowo, Wapielsk, Żałe. (16 gmin).

6. Powiat Rypiński. Miasto Rypin (6040); gminy: Chrostkowo, Czermin, Dobrzyń n/Dr., Dzierzna, Gujsk, Okalewo, Osiek, Płonne, Pręczki, Rogowo, Skrwilno, Sokołowo, Starorypin, Szczutowo, Wapielsk, Żałe. (gm. 16).

7. Powiat Sierpecki. Miasto Sierpc (8560); gminy: Białyszewo, Biezuń, **Borkowo**, Gradzanowo, Gutkowo, Koziębrody, Kossemin, Lisewo, Raciąż, Rościszewo, Stawiszyn, Żuromin (gm. 12).

7. Powiat Sierpecki. Miasto Sierpc (8560); gminy: Białyszewo, Biezuń, Borkowo, Gradzanowo, Gutkowo, Koziębrody, Kossemin, Lisewo, Raciąż, Rościszewo, Stawiszyn, Żuromin. (gm. 12).

B) Część Kościelna⁴

Dla spraw Rzymsko-Katolickich Kościelno-Duchowych w **Królestwie Polskim ustanowionych jest 7 dyecezyi**, a mianowicie: Warszawska (archydyecezya), Kalisko-Włocławska, Kielecka, Lubelska, **Płocka**, Sandomierska i Sejneńska.

Dyecezya Płocka⁵

Przy biskupie dyecezyi Płockiej znajdują się dwie kapituły: w Płocku Katedralna i Pułtusku Kolegiacka; tudzież dwa Konsystorze: w Płocku i Pułtuski i Seminarium dyecezyalne w Płocku. **Dekanatów w dyecezyi Płockiej jest 12**; z nich Ciechanowski, Lipnowski, Mławski, Płocki, Przasnyski, Rypiński i **Sierpecki – w guberni Płockiej**, Mazowiecki, Ostrołęcki i Ostrowski – w Łomżyńskiej; a Płoński i Pułtuski – w Warszawskiej.

¹ Przewodnik po Królestwie Polskim, na podstawie najnowszych źródeł opracowany przez Ant. Bobińskiego i J.M. Bazewicza, zawierający spis alfabetyczny: miast, osad, wsi, kolonii, folwarków i wszelkich miejscowości jakkolwiek nazwę noszących, znajdujących się w 10 guberniach Królestwa Polskiego ze wskazaniem guberni, powiatu, gminy, parafii, sądów pokoju i gminnego, poczty, telegrafu, stacyj kolejowej z odległościami: oraz informujący o podziale kraju od względem administracyjnym, kościelnym i sądowym, o zakładach naukowych, przemyśle i t.d. w 2-ch tomach z dodaniem wielkiej mapy ściennej gubernji Królestwa Polskiego. Wydawnictwo J.M. Bazewicza, w Warszawie, plac Warecki Nr 8. Wydany w 1901 roku drukiem Jana Uniejewicza, Marszałkowska Nr 79

² Tamże Tom II str. 350.

³ Tamże, tom II str. 356

⁴ Tamże, tom II str. 357

⁵ Tamże, tom II str. 361

11. Dekanat Rypiński.

II. Dekanat Rypiński. Parafie w powiecie Rypińskim: Chrostkowo, Dulsk, Gójsk, Łukomia, Osiek Wielki pod Brodnica, Pionne, Radomin, Radziki, Rogowo, Róże, Rypin, Sadłowo, Skrwilno, Strzygi, Świdzlebna, Trąbin, Żale.

Gójsk – Nazwa miejscowości według pisowni oryginalnej – w pozostałych częściach „Przewodnika po Królestwie Polskim” widnieje nazwa miejscowości Gujsk.

12. Dekanat Sierpecki.

II. Dekanat Sierpecki. Parafie w powiecie Sierpeckim: Biezuń, Borkowo, Borzewo, Chamsk, Goleszyn, Gozdowo, Gradzanowo, Jeżewo, Koziębrody, Krajkowo, Kurowo, Lutocin, Mochowo, Raciąż, Rościszewo, Sierpc, Uniec, Zawidz.

C) Część sądowa⁶

Najwyższą władzą sądową dla 10 gubernij Królestwa Polskiego jest: Izba Sądowa Warszawska. **Sądów Okręgowych w Królestwie jest 10**, a mianowicie: Warszawski, Kaliski, Kielecki, Lubelski, Łomżyński, Piotrkowski, **Płocki**, Radomski, Siedlecki i Suwalski. Prócz tego znajdują się w Warszawie: Sąd Handlowy, Prokuratorya w Królestwie Polskim i Archiwum Główne akt dawnych.

Zjazdy Sędziów Pokoju⁷:

(...) na Gubernię Płocką dwa: **I-go Okręgu w Płocku** i **II-go w Mławie**;

Sądy Pokoju

W Guberni Płockiej, w Okręgu I-ym, Sądów Pokoju:

Rewir Rypiński⁸

Rypiński dla miasta Rypina i gmin: Dobrzyń n/Dr., Pionne, Sokołowo, Wąpielsk, Dzierzno, Osiek, Starorypin, Okalewo, Skrwilno, Czermin, Żale, Pręczi, Chrostkowo, Gujsk, Rogowo, Szczutowo.

Rewir Sierpecki⁹

Sierpecki dla miasta Sierpca i gmin: Borkowo, Białyszewo, Kossemin, Lisiewo, Biezuń, Żuromin, Rościszewo, Stawiszyn, Gradzanowo, Gutkowo, Koziębrody, Raciąż.

Sądy Gminne

Zjazd Sędziów Pokoju Okręgu I guberni Płockiej (w Płocku).¹⁰

Powiat Rypiński.

Powiat Rypiński. Sąd gminny I okr. w Dobrzyńcu n/Dr.—dla gmin: Dobrzyń n/Dr., Pionne, Sokołowo; II okr. w Strzygach—dla gmin: Wąpielsk, Dzierzno, Osiek, Starorypin; III okr. w Okalewie—dla gmin: Okalewo, Skrwilno, Czermin; IV okr. w Nadrożu—dla gmin: Żale, Pręczi, Chrostkowo; V okr. w Gujsku—dla gmin: Gujsk, Rogowo, Szczutowo.

Powiat Sierpecki.

Powiat Sierpecki. Sąd gminny I okr. we Włukach—dla gmin: Borkowo, Białyszewo, Kossemin, Lisiewo; II okr. w Biezuńcu—dla gmin: Biezuń, Żuromin, Rościszewo, Stawiszyn; III okr. w Raciążu—dla gmin: Gradzanowo, Gutkowo, Koziębrody, Raciąż.

Rewiry Sędziów Śledczych.¹¹

g) Przy Sądzie Okręgowym w Płocku

Rewir Rypiński i Sierpecki.

Rypiński. Miasto Rypin; wszystkie gminy powiatu Rypińskiego i z powiatu Mławskiego gminy: Zieluń i Rozwozin.
Sierpecki. Miasto Sierpc i wszystkie gminy w powiecie.

⁶ Przewodnik po Królestwie Polskim, tom II str. 362

⁷ Tamże, tom II str. 362

⁸ Tamże, tom II str. 366

⁹ Tamże, Tom II str. 366

¹⁰ Tamże, Tom II str. 370

¹¹ Przewodnik po Królestwie Polskim, Tom II str. 374

Wykaz miejscowości Gmina Borkowo

Nazwa miejscowości	Dodatkowe informacje	Parafia	Okrąg sądowy, gminny lub pokoju i miejsce posiedzenia	poczta	telegraf	najbliższa stacja kolejowa i jakiej kolei	Odległość wiorst				Tom /nr strony
							Od miasta powiatowego	Od poczty	Od telegrafu	Od stacji kolejowej	
Babc Kępa	Folwark	Sierpc	I Włóki	Sierpc	Sierpc	Mława N-W	4	4	4	63	I/22
Babc Troska	Wieś	Sierpc	I Włóki	Sierpc	Sierpc	Mława N-W	4	4	4	63	I/22
Białe Błoto	wieś	Borkowo	I Włóki	Sierpc	Sierpc	Mława N-W	5	5	5	54	I/35
Borkowo Kościelne	Wieś, folwark, kościół, cegielnia	Borkowo	I Włóki	Sierpc	Sierpc	Mława N-W	3	3	3	56	I/49
Borkowo Wielkie	Wieś, folwark, szkoła	Borkowo	I Włóki	Sierpc	Sierpc	Mława N-W	3	3	3	56	I/49
Borkowo	Osad, młyn wodny	Borkowo	I Włóki	Sierpc	Sierpc	Mława N-W	2	2	2	57	I/49
Bobrowo	Osada, młyn, młyn wodny	Borkowo	I Włóki	Sierpc	Sierpc	Mława N-W	1	1	1	60	I/57
Dąbrówka	wieś	Borkowo	I Włóki	Sierpc	Sierpc	Mława N-W	3	3	3	56	I/123
Dwa Młyny	Osada młynarska, młyn wodny	Borkowo	I Włóki	Sierpc	Sierpc	Mława N-W	3	3	3	61	I/142
Gorzewo	wieś	Borkowo	I Włóki	Sierpc	Sierpc	Mława N-W	5	5	5	64	I/178
Karolewo	wieś	Sierpc	I Włóki	Sierpc	Sierpc	Mława N-W	5	5	5	64	I/250
Kisielewo	Folwark, młyn	Borkowo	I Włóki	Sierpc	Sierpc	Mława N-W	6	6	6	53	I/260
Lipniak	folwark	Sierpc	I Włóki	Sierpc	Sierpc	Mława N-W	6	6	6	65	I/330
Michałkowo	kolonia	Borkowo Kościelne	I Włóki	Sierpc	Sierpc	Mława N-W	4	4	4	55	I/376
Mieszaki	wieś	Borkowo Kościelne	I Włóki	Sierpc	Sierpc	Mława N-W	5	5	5	54	I/381
Mieszczk	Wieś i folwark	Sierpc	I Włóki	Sierpc	Sierpc	Mława N-W	3	3	3	62	I/381
Narty		Sierpc	I Włóki	Sierpc	Sierpc	Mława N.-W.	7	7	7	63	II/6
Rachocin	Wieś i folwark	Sierpc	I Włóki	Sierpc	Sierpc	Mława N.-W.	4	4	4	63	II/213
Rydzewo	Wieś	Sierpc	I Włóki	Sierpc	Sierpc	Mława N.-W.	3	3	3	62	II/141
Rydzewo Narty	wieś	Sierpc	I Włóki	Sierpc	Sierpc	Mława N.-W.	4	4	4	63	II/141
Stefankowo	folwark	Sierpc	I Włóki	Sierpc	Sierpc	Mława N.-W.	5	5	5	65	II/190
Studzieniec	Wieś i kolonia, szkoła, młyn wodny	Sierpc	I Włóki	Sierpc	Sierpc	Mława N.-W.	2	2	2	51	II/199
Sułocin	Wieś i folwark	Sierpc	I Włóki	Sierpc	Sierpc	Mława N.-W.	5	5	5	54	II/203
Swobodzin	Osada, młyn, młyn wodny	Sierpc	I Włóki	Sierpc	Sierpc	Mława N.-W.	3	3	3	52	II/209
Teodory	wieś	Sierpc	I Włóki	Sierpc	Sierpc	Mława N.-W.	3	3	3	52	II/227
Waleryanowo	folwark	Sierpc	I Włóki	Sierpc	Sierpc	Mława N.-W.	6	6	6	65	II/249
Wilczogóra	wieś	Borkowo Kościelne	I Włóki	Sierpc	Sierpc	Mława N.-W.	5	5	5	54	II/266
Włóki Małe	Wieś, urząd gminny, 3 młyny wodne, 2 gar.	Sierpc	I Włóki	Sierpc	Sierpc	Mława N.-W.	1	1	1	59	II/275
Włóki Piaski	Wieś, sąd gminny	Sierpc	I Włóki	Sierpc	Sierpc	Mława N.-W.	1	1	1	59	II/275
Wymyślin	folwark	Sierpc	I Włóki	Sierpc	Sierpc	Mława N.-W.	3	3	3	62	II/301
Zalesie	Wieś, młyn	Jeżewo	I Włóki	Sierpc	Sierpc	Mława N.-W.	8	8	8	50	II/316
Żarnowo	wieś	Sierpc	I Włóki	Sierpc	Sierpc	Mława N.-W.	2	2	2	61	II/341

Opracował: Dariusz Lazarowski

Publikacja w wersji elektronicznej dostępna jest na stronie internetowej Wielkopolskiej Biblioteki Cyfrowej Uniwersytetu Jagiellońskiego

Tom I miejscowości A-M <http://www.wbc.poznan.pl/Content/147604/index.djvu>

Tom II miejscowości N-Ż <http://www.wbc.poznan.pl/dlibra/doccontent?id=152189>